

Een blik in de toekomst van de FER (Far East Relief)

Bo Logiantara

*Boven: De Pinkster gemeente begint een “doop door onderdompeling” ceremonie bij een dorpskanaal.
Links beneden: Een moeder en haar zoon verzorgen de geiten die ze hebben met behulp van een microkrediet en een oude man die even rustig afwacht wat de toekomst hem zal brengen.*

*Deze folder is uitgebracht door de Far East Relief, een Nederlandse stichting ten behoeve van arme mensen in Indonesië. Deze folder is ook een uitnodiging voor een ieder die geïnteresseerd is in het helpen van arme mensen. De FER heeft ervaring met microkrediet en zoekt contact met anderen die weer op andere gebieden ervaring hebben om gezamenlijk een breder en sterker front te kunnen vormen...
Contact: bo@reenbo.org*

Een blik in de toekomst van de FER

1. Microkrediet in de strijd tegen de armoede.

Heeft een microkrediet programma wel enig nut? De afgelopen vijf jaren kon de FER meer dan 250 families in de binnenlanden van Java microkrediet verschaffen. Het grootste gedeelte van de deelnemers kon alle krediet terugbetalen. Na vijf jaren verklaarden ± 40% van de deelnemers, meer dan 100 dorpsfamilies, zich “onafhankelijk”. Na deze vijf mooie jaren is de FER voorlopig gestopt met het microkrediet programma. In de afgelopen vijf jaren is er veel veranderd betreffende het verschaffen van microkrediet. Op het internet zijn verschillende artikelen hierover te vinden (zie pag. 12). Het rapport van de Wereld Bank over microkrediet in ontwikkelingslanden bevat veel informatie die wij herkennen uit onze eigen ervaringen. Lees het zelf maar eens na <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2015/03/30/does-microfinance-still-hold-promise-for-reaching-the-poor>

Een bewaarde notitie is :

“The notion that we can serve the poorest of the poor [using microfinance] without reliance on subsidy is far-fetched at this point. We will need to make changes not only to the model but to the delivery mechanism.” Robert Cull Lead Economist, Research Dept. *Vertaling: De notie dat wij de armen kunnen helpen met microkrediet zonder hulp van subsidie is ver van de werkelijkheid. Wij zullen niet alleen het model maar ook de manier van hulpaanreiken moeten veranderen.*

Dit is de reden dat de FER nu naar nieuwe richtingen zoekt

2. Wat is onze ervaring?

Volgens ons vijf jaren plan hebben we het laatste project medio 2013 kunnen beëindigen. We waren van plan om vanaf juni 2015 weer opnieuw te starten. In die tussentijd hebben we alle projecten kunnen evalueren en zijn we tot de verschillende inzichten gekomen.

Op de eerste plaats het feit dat onze participanten zich steeds meer bewust waren van het feit dat mochten ze de lening niet kunnen terugbetalen er ook geen sanctie tegenover staat. Ondanks het contract dat werd opgesteld en ondertekend met de desbetreffende partij waarin een paragraaf vermeld staat dat bij niet terugbetalen de zogenaamde “gerechtshof sanctie” van kracht kwam. Wij hadden verwacht dat dit voldoende impact zou hebben bij het terugbetalen van de lening.

In de praktijk is het ook bijna altijd gelukt om de lening

terug te betalen. Er waren bijvoorbeeld slachtoffers van verkeersongelukken die hun lening niet konden afbetalen. Maar uiteindelijk werden er oplossingen gevonden en met extra hulp, begeleiding en tijd konden ook zij hun schuld aflossen. Maar intussen waren wij ons wel bewust dat er geen garanties waren voor het aflossen van de lening.

Ook andere factoren maakten het moeilijker om de lening af te lossen. Zoals de stijgende opleidingskosten naarmate kinderen ouder worden. De concurrentie tussen verschillende binnenlandse kerken om leden te werven waardoor soms sprake was van ongeschikte mensen om in een programma te participeren. In 2015 nodigden wij het team van de Satya Wacana Christelijke Universiteit (UKSW) uit om de FER te helpen. Het UKSW team stelde voor om eventuele terugbetalingsproblemen op te lossen door een “arisan” op te richten. Dit is een populaire manier in Indonesië om in een groep mensen geld op te zamelen zonder een bank erbij te betrekken. Iedereen die meedoet stort een voorafgesproken bedrag in de pot. Een loterij bepaald wie de pot na een afgesproken tijd krijgt. Uiteraard moet dan de groep bij elkaar blijven, ten minste tot iedereen één keer de pot heeft ontvangen. Wij zochten een pilot project uit om het uit te proberen. Voordat wij aan de slag gingen gebeurden eind 2014 en medio 2015 belangrijke dingen zoals de diefstal van een motorfiets van de regio coördinator (Korda). Gevolgd door het kapot gaan van zijn mobieltje. Twee hoofdzaken in het leven van een Indonesiër in het binnenland. Daarbij werd een dochter behoorlijk ziek. Dit verstoorde het runnen van een kleine warung die met microkrediet was gefinancierd. Dit was zijn SMS naar het FER kantoor:

Mijn Mobiel is stuk, alle data is weg. Na het verlies van mijn motor, ook mijn gezondheid, de warung loop praktisch niet meer. De aflossing die wij vergaard hebben kan ik niet sturen, banknummer ben ik kwijt. Begin Febr, kreeg dochter dengue koorts, mijn hypertensie is 192 en wij hebben financiële problemen. Ik ben genoodzaakt het geld eerst te gebruiken om mijn dochter te redden. SMS mij het bankrek.nummer voor de aflossingen. Bedankt.

In 2014 verschaftte de FER microkrediet aan een paar dames w.o. de echtgenote van de Korda om een kleine warung te runnen en een ander dame om gezouten eendeneieren te produceren. De FER gaf de Korda een bedrag van 20,5 miljoen rupiah's. 8 milj. voor de warung en eendeneieren. 12,5 milj. was om zijn oudste dochter naar de Universiteit te sturen. Daarnaast kreeg de dochter nog een privé gift voor de studie. Het bleek dat sinds oktober

2015 de korda geen afbetaling kon doen voor de krediet van de warung en ook voor de studie van zijn dochter. Er zou eigenlijk een aflossing zijn van 3,5 milj. Het begon alles met de diefstal van zijn motorfiets in 2014.

We wilden de Korda graag bijstaan. Maar we stuitten ook op een tekort aan informatie. Daarnaast waren we in Jan-Feb 2015 ook vaak niet aanwezig en hadden daardoor geen kans om info op te vragen. Al die tijd was er geen sms laat staan email om ons te informeren. Er was ook nooit een financieel rapport laat staan vooruitzicht. Wij beseffen het gemis van de mensen in het binnenland om te plannen en zelf een oplossing op te zoeken.

Er zijn workshops benodigd om de mensen hiermee te helpen. Hoe rapporteer je eventuele tekortkomingen. Hoe stel je plannen op. Voor als nog is stil blijven de enige funeste keuze gebleken. Ook bleken er participanten die naar de grote stad waren geurbaniseerd zonder enige verantwoording of adres achter te laten. En er was geen enkele sanctie.

Laten wij met het eerste geval beginnen, de motor diefstal. Was er sprake van een politierapport, was er assurantie voorhanden? Wat was het effect voor de familie? Hoeveel was het inkomen van de Korda? Kon hij zich eigenlijk wel de studie van zijn dochter die daarvoor in de kost moest gaan in de grote stad wel veroorloven? Kon hij die berekeningen maken?

Enige punten ter overdenking:

1. Alle FER financiën zijn nadrukkelijk voor het verschaffen van werk krediet, dus eigenlijk niet voor bijv. studiekosten.
2. Was het op papier mogelijk voor de Korda om een dochter's studie te bekostigen?
3. Was het verkeerd om microkrediet financiën te gebruiken voor de studie van iemands dochter? Ik besloot uiteindelijk om nooit meer microkrediet fondsen te gebruiken voor andere doeleinden. Vervolgens besloot ik om verdere projecten voorlopig te stoppen. Alle financiën reeds verschaft besloot ik te schenken aan de Korda en zijn groep als dank voor zijn jarenlange participatie in de vorige jaren. En ik besloot om de betreffende Korda te ontlasten van verdere participatie in een project.

Eind Okt. 2015 sms van de Korda, FER:

Excuses, we hebben nu een probleem, ook is mijn internet verbinding reeds 3 maanden geblokkeerd. De diensten in mijn kerk zijn in gevaar. Sedert het stopzetten van de projecten gaan slechts 6-10 mensen erheen. De anderen zijn naar andere kerken gegaan of komen niet meer. Automatisch zijn onze financiën nu ook gestremd. Eizijn meerdere

aspecten ermee gemoeid, de studie van mijn dochter, de scholing van de andere kinderen, onze eigen school, onze dagelijkse kosten. Excuseer mij ik weet echt niet wat ik nu moet doen... Men scheldt ons uit voor bedriegers etc.

DE FER had bij het begin van 2014 reeds gevraagd om ons een overzicht te verstrekken omtrent de inkomsten en uitgaven van de familie. Zou het wel toereikend zijn om nog een project erbij te moeten regelen? Maar zoals het zo vaak gaat kwam er telkens geen response. Tot op een twee weken voordat wij met het nieuwe project begonnen i.s.m. de UKSW stond ik erop, eerst dat rapport te willen lezen. Toen werd ons pas duidelijk hoe slecht we ervoor stonden. Uitgaven van studie voor een dochter met kostgeld stond al voor een bedrag van meer dan 5 milj. per maand terwijl de ongeregelde inkomsten slechts ver beneden dat bedrag was. Terstond werd het project afgeblazen. Het was duidelijk dat de Korda ver boven zijn capaciteiten ging.

Op 4 november 2015 ontving ons kantoor in Surabaya de volgende boodschap:

Geachte FER bestuur in Nederland, ik ben de korda en dominee.

1. mijn excuses voor het stil blijven ook over de lopende projecten (warung etc.).

2. mijn dank voor alle samenwerking en hulp die wij reeds van de FER hebben ontvangen.

3. mijn excuses voor krediet van 12,5 mij. ten behoeve van mijn dochters studie die wij niet kunnen terugbetalen ook omdat een groot gedeelte van mijn gemeenteleden niet meer komen opdagen. Ik kan slechts rekenen op 6-10 personen die per week 36-50.000 rupiahs geven (2-3 euro's). Het is niet eens genoeg om er van te eten, laat staan de elektriciteit te betalen die reeds 2 maanden onbetaald is. Ook is mijn telefoon reeds gestopt. Het huurcontract van de warung is ook gestopt en de school en studie kosten zijn onbetaald, onze toestand is totaal kolaps (collapse, ligt totaal plat).

Excuses dat wij nu niets terug kunnen betalen.

3. Vele dilemma's

In het algemeen, enkele dilemma's zijn:

Eerste dilemma: De organisatie structuur van vele Korda's in het binnenland. Van alle korda's zijn 95% Pinkster dominee's. Toen wij 7 jaar geleden de FER voortzetten waren er meer dan 300 dominee's die maandelijks een gift kregen van de FER. Vanaf 2008 werd er hoofdzakelijk microkrediet verschaft aan de gemeenteleden van de kerken. Zo'n 30 dominee's werden in de periode van 5 jaren naar de SAPPI (dorpsontwikkelingsschool) in west-Java gezonden voor een maand training en om de meer dan 250 gemeente leden, (250 gezinnen) te leiden. De dominee's zeiden dat ze zich als muizen in een pakhuis voelden. Een groot enthousiasme om zoveel bij te mogen leren. In het World Bank rapport wordt ook vermeld dat opleiding alleen geen panacea (wondermiddel) is. Er zou meer gelegenheid moeten zijn voor nog veel meer opleiding. Neem een praktijkgeval: Boven lazen we de laatste brief van de Korda aan de FER.

In alle commotie is het de bewuste Korda ontgaan dat wij hem alles hebben geschonken met de hoop dat hij er zelf eerst weer boven op komt. De werkelijkheid is dat hij eigenaar is van een vrij grote kerkzaal waar zo'n 200 mensen in kunnen plus een WC en badkamer in de buurt die wacht op exploitatie. (zie foto op de achteromslag). In het begin waren de dominee's enthousiast, de meesten hadden alleen een middelbare opleiding genoten en wisten niets van microkrediet. Gaandeweg toen het program goed ging bleek dat de leiders in de Pinksterkerk organisatie die dubbele functie van de dominees niet zo goed accepteerden. Het komt misschien omdat Pinksterkerken niet synodaal zijn georganiseerd. Eigenlijk wordt er niets aan de dominees verstrekt door de regio-secretariaten. Omgekeerd werd er wel wat verwacht. De secretariaten hebben nooit de moeite genomen om meer van de FER te weten of de dominee's te bezoeken laat staan te onderzoeken. Ik had een keer een secretariaat bezocht maar daar bleef het bij. Wij hoorden vaak de dominee's klagen dat er zelfs bij verlies van hun partners totaal geen attentie werd verleend door de secretariaten. Dit punt heeft meer attentie nodig. Hoe kunnen gemeente ook zonder synodaal gezag elkaar beter ondersteunen.

Tweede dilemma: Pinkster dominee's worden vaak, alleen, losgelaten in het binnenland zonder enige opleiding of inleiding betreffende het werk. Laat staan voorbereid op bijvoorbeeld de opkomende urbanisatie. Hoe om te gaan met bijvoorbeeld microkrediet. Hoe je in een dorp optimaal kunt samen werken. Hoe je met je financiën om moet gaan. In Nederland zijn er op TV vaak programma's te zien hoe je met schulden om moet gaan en andere prak-

tische opleidingen zoals gezond eten etc. Dat zou helpen. Laat staan hoe je een betere entrepreneur kan worden. Ik heb in 2015 bij een reis naar Laos en Cambodja zelf kunnen zien dat er daar reeds meerdere commerciële winkels waren die microkrediet verschaften. Ook zag ik in die landen meerdere opleidingen, scholen die dorpingen bijvoorbeeld leerden stoffen te weven, allerlei kleding etc. te maken en dan ook tegelijkertijd faciliteiten aanboden zodat toeristen daar konden verblijven.

Ook in Indonesië zou dat best kunnen aanslaan. In Bali zijn er reeds plaatsen waar vooral jonge toeristen zelfs meewerken bij het beplanten en oogsten van landbouwproducten.

Er zou meer voorlichting moeten zijn over producten die wij in Nederland kennen als "FairTrade" producten etc.

Derde dilemma is om manieren te vinden die een veilig verloop van een programma kunnen garanderen. Zoals boven reeds besproken zouden participanten ook een kleine hoeveelheid financiën in de projecten moeten stoppen opdat zij niet opeens vertrekken zonder enige sanctie. Er moeten ook meer opleidingen en onderzoeken worden gepleegd hoe je aspirant participanten moet selecteren. Men moet hen meer opleiden in zakendoen, entrepreneurs worden die niet alleen afwachten. Er zijn een miljoen mogelijkheden. Ook als de urbanisatie nog steeds wordt aangewakkerd door de vooruitgangen in de economie. Een voorbeeld is dat de boven vermelde warung steeds slechter ging tijdens de vasten maanden doordat er 'morgens en 's middags geen klanten waren, i.p.v. dat men zich voor een maand of zo juist in de avond ging concentreren i.v.m. veel hongerige klanten na de vastentijd.

4. Een paar denkbeelden

Het is niet gemakkelijk om een samenwerking tussen verschillende denominaties tot stand te brengen. In Nederland alleen zijn er wel meer dan 1000 verschillende denominaties. Een goede samenwerking zou kunnen bewerkstelligen dat kerken met ervaring voor het dorpsleven advies zouden kunnen geven hoe om te gaan met dorpingen en kerken in de grote stad urbaniserende dorpsmensen een betere kans zouden kunnen geven. Er zijn op dit moment zo'n 72.000 dorpen in Indonesië.

Wij missen vele kansen zonder een betere samenwerking. Waarom importeert een land als Indonesië nog steeds rijst en vruchten en groenten bijvoorbeeld i.p.v. het te exporteren. Waar wachten wij op? tot alle dorpen arm en verlaten zijn? met nog alleen oudere mensen en de steden zich ontwikkelen tot mega criminele steden waar het leven een hel is?

Eigenlijk zou het mogelijk moeten zijn om een goede balans te vinden tussen urbanisatie en ontwikkeling van

de dorpen. Vooral als er eigenlijk meer kansen zijn in het dorp dan in de stad. Een voorbeeld is dat als het platteland beter wordt ontwikkeld, Indonesië een leidende rol kan hervatten in de wereld productie van bijvoorbeeld cacao en koffie.

5. Er zijn altijd kansen om vooruit te gaan

Er zijn 1001 problemen maar wij zouden als Christenen op God moeten vertrouwen en doen wat Hij wilt. Alleen dan, als wij overgaan tot actie kan er ook daadwerkelijk iets veranderen.

Een paar conclusies gebaseerd op een **rapport van de Wereld Bank**.

It remains costly to provide financial services to the poor. Het blijft kostbaar om financiële diensten aan de armen te bieden.

De FER heeft tot nu toe kunnen volstaan met een bescheiden bedrag om 250 plus families te behartigen. Het is wel zo dat al het werk door vrijwilligers werd gedaan en ook alle vlieg- en reiskosten persoonlijk werden betaald.

Commercial microfinance is unlikely to be well suited to reaching the poorest. Commerciële microfinanciering is vaak niet geschikt voor de armen.

Dit heeft de FER ook kunnen vaststellen. Om succes te hebben moet er meer dan alleen microkrediet worden verschaft, vooral begeleiding en opleiding is hard nodig. Mensen met ervaring zijn hard nodig om alles in vaste banen te leiden.

Subsidy will continue to play a role, and could be allocated in a more pro-poor way. Susidies zullen een rol blijven spelen en zou in een meer voor armen specifieke manier moeten worden verschaft.

Dit is wat wij proberen te doen, er moeten ook geen bijbedoelingen zijn. Alles moet alleen voor de armen zijn.

Modest benefits of microcredit so far, but there are reasons for that. De voordelen van microkrediet zijn voorlopig bescheiden, maar daar zijn redenen voor.

Accoord, wij hebben in vijf jaar tijd een bescheiden 40% resultaat kunnen behalen.

Encouraging signs for other forms of microfinance beyond credit. Bemoedigende resultaten voor andere vormen van microfinanciering behalve kredieten.

Met meer en betere opleidingen en begeleiding zal er ook zeker betere resultaten te behalen zijn.

Plenty for researchers to continue working on. Genoeg ruimte voor verdere onderzoek.

FER ondersteunt graag bemoeïningen, studies om zoveel mogelijk betere resultaten te verkrijgen.

Graag komen wij in contact met mensen die hun ervaringen over arme mensen willen delen met en hoe hun ook de weg te wijzen naar een beter leven.

6. Op zoek naar een nieuwe richting.

In de laatste jaren zijn wij altijd met kerkelijke gemeenten o.l.v. hun dominee begonnen. Het resultaat is niet altijd slecht maar we zijn wel bewust dat een plattelands dominee enkele zwakke punten heeft:

1. Geen of weinig specifieke opleidingen genoten wat betreft het omgaan met dorps mensen in het algemeen.
2. Er is geen of weinig samenwerking tussen denominaties en stad en dorp waardoor een dorps dominee soms helemaal in z'n eentje problemen moet trachten op te lossen.
3. Misschien is het tijd dat er ook entrepreneurs, vakmensen worden uitgenodigd, dus niet alleen kerkelijke mensen om verder te kijken naar meer kansen voor bijv. werkgelegenheid voor het dorp.
4. Op de what's app op onze mobieljes worden we dagelijks belaagd met allerlei ditjes en datjes. Misschien is het tijd dat men zich meer bezig houdt met nuttige dingen zoals het doorgeven van initiatieven om het platteland beter te ontwikkelen.

7. Een verandering in ons toekomstvisie

Nadat wij zoveel hebben beleefd laten wij de moed niet zakken. Integendeel, wij voelen ons dankbaar zoveel te hebben mogen leren. In “The Economist” stond er eens een artikel waar een of meerdere multimiljoen projecten een resultaat van 40% hadden behaald. Dezelfde resultaat behaalde de FER ook volgens onze survey in de periode 2008-2013. En dat presteerden we met beduidend minder fondsen, ervaring en kennis. Tot nu toe hebben wij een miniem aan liefdadigheid bedreven en alle resultaten zijn elke twee jaren professioneel gestaafd met een studie.

Op het internet zijn er veel berichten over microkrediet program participanten in India die omdat ze hun schulden niet konden betalen, zelfmoord hebben gepleegd. Zie: <http://www.businessinsider.com/hundreds-of-suicides-in-india-linked-to-microfinance-organizations-2012-2?IR=T>

Nu willen wij ons program verder voortzetten met meer zekerheid en voorbereiding dat:

1. participanten beter geselecteerd zullen worden
2. geselecteerden meer opleidingen en mentale voorbereidingen zullen krijgen. De Indonesische kerken zouden eigenlijk een specifiek op het platteland gerichte theologische studie voor dominees moeten oprichten.
3. eind resultaten die ook verder in de toekomst van nut zullen zijn. Genootschappen die goed in de Indonesische cultuur zullen passen en ook van nut zullen zijn.. Bijvoorbeeld producten die goede gezondheid en kwaliteit promoten. Hiervoor is meer samenwerking met de maatschappij benodigd. Niet alleen van Kerkelijke zijde maar ook van maatschappelijke seculiere hulp, samengevat, van iedereen die van Indonesië houdt.

Indonesië met meer dan 72.000 dorpen zou eigenlijk meer attentie moeten geven aan het platteland.

Iedereen in Indonesië zou meer aandacht aan het platteland moeten besteden met de gedachte dat alleen wanneer het platteland goed geregeld is, Indonesië kan vooruitkomen. Aan de andere kant verstopt een ongebreidelde urbanisatie, alleen de grote steden en raakt het platteland steeds meer verlaten met alleen een oudere zwakkere generatie. De rijkdom van Indonesië ligt voor een belangrijk deel op het platteland.

8. Er zijn nog vele kansen die te wachten staan, vooral op het platteland

Wanneer wij bewust zijn hoe belangrijk het platteland is zullen wij ook niet missen op te merken hoeveel kansen er nog ongemoeid te wachten staan. Veel kan men nog verwezenlijken, produceren, en exporteren om Indonesië's rijkdom aan te vullen. Men zou ook de import van vruchten uit nabij liggende landen kunnen stoppen.

Onze perspectieven moeten veranderen, niet alleen aan de steden denken en wat wij voor ogen hebben. Het is tijd om verder te kijken en uit te zoeken wat wij gezamenlijk zouden kunnen doen. Wij moeten meer aandacht hebben voor anderen. Dit is iets wat moet groeien. Misschien kunt u andere mensen helpen met uw talenten. Misschien kunt u met uw vrienden iets doen om anderen aan werk te helpen. Het is goed om een titel te hebben maar het zal nog beter zijn als u de maatschappij kunt veranderen en daarmee uw kennis daadwerkelijk kunt beproeven.

Men kan bijvoorbeeld een agentschap oprichten waar mensen die urbaniseren worden opgevangen en opgeleid voor huiselijke hulp of hulp aan alleenstaande en behoeftige (ouderen). Zij zouden daarna een goede pijler zijn in de ouderenzorg. Goed getrainde mensen kunnen hun achtergelaten dorp ook beter helpen.

Een ander concreet voorbeeld zou bijvoorbeeld hoe je brandstof briketten kunt maken van klapperschillen. Iets dat nu alleen wordt weggegooid. Zie de video op <https://www.youtube.com/watch?v=ZHTlzK6SdqY> (en andere ideeën in de rechterkolom).

Wij leven in een wereld met veel teleurstellingen, mensen en leiders die corrupt zijn. Er zijn veel slechte invloeden om zich alleen te verrijken. Laat dat ons niet weerhouden onszelf te ontwikkelen. Al die heilige boeken zoals bijvoorbeeld ook de Bijbel is niet geschreven voor mensen die de wereld beheersen.

Een ieder van ons heeft ook de mogelijkheid om iets te doen. Ook als wij geen diploma hebben. Heel veel kennis kan men tegenwoordig op het internet vinden. Nog nooit was er zoveel kennis aangeboden. Maak daar gebruik van. Een titel is geen pre, feitelijk werk en ervaring maken het verschil.

9. Persoonlijke ervaringen

Toen ik kennis maakte met de FER in Nederland was de bedoeling eigenlijk om hen te helpen een website op te zetten. Bij een bestuursvergadering viel me op dat ik de enige was die Indonesisch sprak. Toen ik later voor de FER in Indonesië enkele plaatsen bezocht waar de FER actief was, viel me ook op dat de mensen zeer afhankelijk waren van liefdadigheid. Honderden dominees ontvingen liefdadigheid in allerlei vormen.

Bijeenkomsten waren goedbezocht o.a. ook omdat er altijd incentieven zoals presentie- en reisgelden waren. Ook viel me op dat er nooit effectiviteits-metingen werden gedaan.

Toen ik het bestuur overnam, was het eerste dat ik deed, een onderzoek naar de armoede. Toen bleek dat niet alleen de dominee arm was, maar juist allereerst de gemeenteleden. Het leek me ongepast om dit te accepteren en alleen de dominee's te helpen. Microkrediet helpt nu juist eerst de gemeenteleden zodat ze later de dominee ook zouden kunnen helpen. Elke 1,5 jaar werd er sindsdien een survey gehouden o.l.v. een docent aan de prestigieuze Universitas Indonesia, **Drs. Evelyn Suleeman**. De bedoeling was om eventuele fouten in onze hulp te verbeteren en te vermijden.

Er zijn reeds een hoeveelheid boeken over de strijd tegen armoede. Niet alle boeken zijn eensgezind maar het is nu eenmaal een feit dat de strijd tegen de armoede geen sinecure is. Net als de strijd voor een beter milieu in onze wereld. Een eindeloze strijd lijkt het soms. Maar dankbaar realiseren we ons dat zelfs met onze bescheiden aandeel in de laatste 5 jaren meer dan 100 dorp families

zich hebben kunnen verzelfstandigen. Dankbaar ook omdat het slechts genade is van onze Heer. Maar wij mogen nog niet ophouden omdat wat we reeds behaald hebben ook niet blijvend zal zijn en nog vele andere families een armoedige toekomst blijven tegemoet zien.

Onze hoop en bede is dat U ook aangeraakt zult worden en ons zal helpen, op welke manier dan ook.

10. Een laatste boodschap

Een dominee die ook ervaring heeft met het helpen van arme mensen, **Ds. Ferdy Suleeman** heeft een paar benodigheden samengevat.

Wilt u de FER helpen, raadpleeg dan eerst deze behoeften, er bestaat een grote kans dat wij uw talenten en ervaringen nodig zullen hebben.

a.) Selectie. Aangezien dat de meeste KORDA's (regio-coördinatoren) meestal dominee's zijn moet men misschien eerst hier beginnen. Niet alle dominee's hebben een zogenaamde "sense of money". De meeste dominee's voelen zich verzorgd door de Heer. "Al zou ik niet mijn uiterste best doen, ja zelfs niets doen, de Heer verzorgt ons. Zelfs de vogels in de lucht, die niet zaaien en niet maaien, worden altijd verzorgd door de Heer (Mattheus 6:26). Maar dit is een foutieve interpretatie. Jezus vertelde het niet opdat mensen als vogels, niet zouden zaaien en maaien maar opdat mensen geen onnodige vrees zouden hebben. De kleinste wezens worden onderhouden, laat staan een mens!

Maar de mens, de kroon van alle schepsels, die verstand heeft, moet alles wat de Heer heeft gegeven, gebruiken om een standaard van leven te bereiken naar de wil van God. Dit betekent dat alle leiders, Korda's goed geselecteerd moeten worden, ze moeten niet alleen een liefdevol hart hebben voor de gemeente maar ook een gevoel voor financiën hebben, "sense of money". Ook moet de familieachtergrond eerst goed in acht worden genomen. Hoeveel kinderen zijn er? Hoeveel mensen zijn er in de familie die afhankelijk zijn?: schoonouders, schoonfamilie, broers en zusters. Hoe meer afhankelijk hoe moeilijker het leven.

b.) Nogmaals selectie. Iedere participant moet een selectie ondergaan. Zij wiens armoede te groot is— hebben het meest hulp nodig. Maar zoals bij een patient wiens ziekte te ernstig is zal zelfs de knapste dokter niet veel kunnen uitrichten. Toen Jezus een verlamde tegenkwam bij het bad van Betzata (Bethesda) was zijn vraag niet: Hoe heet je? Waar woon je? Wie zijn je ouders? Wat scheelt je? Jezus vroeg alleen: "Wil je genezen?" (Joh. 5:6). Dit verwijst dat Jezus wilde weten of er motivatie, wil, verlangen was bij de verlamde. Veel armen zijn door hun armoede geconditioneerd, ze voelen zich eigenlijk fijn, content met hun conditie en kijken niet per sé uit, naar een verandering. Een voorbeeld uit het leven: De mensen die armoedig op de oevers van de Ciliwung rivier leefden in Jakarta kregen onlangs de kans om te verhuizen naar bijna gratis appartementen compleet met inhoud, bedden, kasten, zelfs koelkasten, keukens. En groot gedeelte verkoos om de jaarlijkse vloed af te wachten en te blijven waar ze waren.

c.) Coaching /opleidingen: Om mensen te helpen uit de armoede zijn coaches, begeleiders en facilitatoren benodigd. We kunnen arme mensen vergelijken met mensen die niet kunnen zwemmen. Niet zwemmenden of die het pas geleerd hebben overleven een woeste zee niet. Zij hebben de hulp en begeleiding van mentoren en coaches nodig die hun begeleiden opdat ze geen verkeerde bewegingen maken.

d.) Meer samenwerking met anderen benodigd.

Armoede is een complex iets, heel problematisch. De FER moet daarom samenwerking zoeken met andere stichtingen en organisaties, die misschien andere gebieden bestrijken zoals scholingsbeurzen, gezondheidsdiensten etc. Opdat datgene wat de FER niet kan doen aan deze andere organisaties kan worden doorgegeven.

e.) Er is veel benodigd. Zonder twijfel, er zullen hoge kosten zijn. De grootste zal misschien zelfopoffering zijn, opoffering van tijd en energie, een commitment, verbintenis en een roeping om armen te helpen.

f.) Verdere begeleiding. Participanten die zichzelf zelfstandig hebben verklaard moeten nog verder geholpen worden opdat ze niet terugvallen in armoede. Een voorbeeld is dat zij bewust moeten zijn van assurance. Zij moeten een motivatie hebben om te sparen. In hun werk moeten zij actief zoeken naar innovatie. Niemand is gegarandeerd niet armoedig, zelfs rijken worden niet gespaard. Daarom moeten zij reserves, voorbereidingen hebben. Mentale, spirituele en fiscale opdat zij niet te diep terug kunnen vallen omdat zij zich kunnen beroepen op andere hulpmiddelen.

11. Niet om te vergeten!

Gisteren, hoorden wij een zondagspreek aan van **ds. Stanley Tjahjadi** over de strijd tussen David en Goliath (1 Samuel 17-18). Het herinnerde mij aan hoe de FER de strijd tegen de armoede 7 jaren geleden begon. Eigenlijk met heel weinig kennis van de Goliath die wij tegenover ons hadden. Langzaam maar zeker werden wij bewust van het feit dat God's macht en heerlijkheid Goliath versloeg (1 Samuel 17:45-47). Telkens kregen we op een cruciaal moment een tip, aanwijzingen, hulp en richting aangewezen. Ten dien tijde, zouden we als we wisten wie Goliath was, wel 1001 redenen hebben weg te rennen. Nu zijn we weer gestopt om ons te bezinnen over de Goliath die we nu tegenover ons hebben. Laten we ons bewust zijn dat God's macht en heerlijkheid Goliath zal bestrijden tot in de verre toekomst. Mijn hoop is dat u die dit leest samen met de FER in de toekomst zal mogen getuigen van de grootheid en heerlijkheid van God.

In de 2 Petrus brief, zie hoofdstuk 1:3-11 staat dat iedere Christen uiteindelijk iedereen moet liefhebben. Niet alleen stadsmensen, niet alleen Christenen maar iedereen. We moeten als Christenen onderzoeken in hoeverre we dit hebben begrepen. Laat staan, hebben uitgevoerd. Het is goed om elke zondag de diensten bij te wonen maar nog beter om wat geschreven staat ook werkelijk uit te voeren. Uiteindelijk zijn alle religies ervoor om zichzelf doorlopend te verbeteren in plaats van passief toe te kijken...

Indien u geïnteresseerd bent, neemt toch contact op via email, mijn adres is bo@reenbo.org
Bo Logiantara

Zoetermeer, Nederland, 25 januari 2016

12. Studie materiaal om te lezen:

1. <http://www.iied.org/misleading-metrics-microcredit>. The misleading metrics of microcredit
Summary: Microcredit, often viewed as vital for low-income groups, is experiencing financial and social sustainability problems. Is the preference for and dominance of financial metrics over social metrics eroding instead of underpinning the sustainability of the industry?

2. <http://www.sciencedaily.com/releases/2011/06/110609141546.htm> The downside -- and surprising upside -- of microcredit. Date: June 10, 2011/ Source: Yale University
Summary: Microcredit, which involves giving small loans to very small businesses in an effort to promote entrepreneurship, has been widely touted as a way to reduce poverty and stimulate economic growth. But in a new study, researchers find that the practice may not be an efficient tool in promoting business growth or improving the lives of its beneficiaries, but could instead have just the opposite effect. However, they did discover other surprising advantages.

3. <http://www.sciencedaily.com/releases/2011/06/110610164640.htm>. Can small loans reduce poverty? Economist says microfinance yields surprising results. Date: June 10, 2011/ Source: National Science Foundation
Summary: Small loans, somewhere in the neighborhood of \$100 to \$500 dollars, are an increasingly popular weapon in the fight to reduce poverty. Called microcredit, institutions dole out these monetary advances to help extremely poor people engage in successful entrepreneurship and improve their quality of life.

4. Over Cacao en koffie

<http://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/nov/21/cocoa-crisis-world-chocolate-stash-melting-away>

<http://news.mongabay.com/2013/07/coffee-and-climate-change-an-uncertain-future-for-millions-of-farmers-around-the-world/>

Een foto van één van drie soortgelijke projecten, een openbare WC en badkamer met het doel om door het dorp gebruikt te worden. De beerput zou na een jaar hoogwaardige mest kunnen leveren en de rivieren zouden ontzien worden. Jammer genoeg werd het project niet helemaal benut. Gewoonten om te baden, tanden te poetsen en hun behoeften te doen in één en dezelfde rivier/kanaal bleken moeilijk te veranderen.

**Als de HEER het huis niet bouwt,
vergeefs zwoegen de bouwers;
als de HEER de stad niet bewaakt,
vergeefs doet de wachter zijn ronde.**

Psalm127:1

